

การประชุมวิชาการเครือข่ายด้านการจัดการชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับชาติ ครั้งที่ 1

วันเสาร์ที่ 6 กุมภาพันธ์ 2559
ณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จัดโดย ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
โดยความร่วมมือของเครือข่าย 3 สถาบัน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การจัดการชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมชุมชน เศรษฐกิจชุมชน
การท่องเที่ยวชุมชน สุขภาวะชุมชน ความมั่นคงทางอาหาร
การจัดการสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาคุณภาพชีวิต

โครงการประชุมวิชาการ
เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับชาติ ครั้งที่ 1
วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2559

ณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1. หลักการและเหตุผล

สาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาบ้านและชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 จนถึงปัจจุบัน มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ มีประสบการณ์ ความสามารถทางวิชาการ การวิจัย คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบ้านและชุมชน ให้สามารถนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ชุมชน ได้อย่างดี มีความสุข ดังนั้นการเรียนการสอนกระบวนวิชาต่าง ๆ ของสาขาวิชาบ้านและชุมชน จึงมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้ปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎี โดยเรียนทั้งในห้องปฏิบัติการและภาคสนาม ในกระบวนวิชาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกิจกรรมที่นักศึกษาทุกคนต้องลงภาคสนามกับชุมชน เมื่อจบชั้นปีที่ 3 เพื่อนำความรู้ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน และเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกความรับผิดชอบ ความอดทน และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จะต้องฝึกปฏิบัติ "สหกิจศึกษา" ในการทำงานร่วมกับสถานประกอบการและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ที่นักศึกษาสนใจที่จะมีทักษะทางวิชาชีพนั้น และทำงานวิจัยร่วมกับองค์กรและสถานประกอบการดังกล่าว ในประเด็นที่นักศึกษาสนใจและเกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพทางวิชาการ และประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่นักศึกษา ก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต

สาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสาขาวิชาชุมชนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้จัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ด้านผลงานวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยจัดกิจกรรมประชุมเครือข่ายด้านการจัดการชุมชน มาแล้วจำนวน 2 ครั้ง โดยมีการหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพในการจัดโครงการ ซึ่งในปี 2557 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นเจ้าภาพ ปี 2558 มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นเจ้าภาพ และในปี 2559 เป็นครั้งที่ 3 สาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รับผิดชอบเป็นเจ้าภาพ และจากการประชุมตกลงร่วมกันระหว่าง 3 สถาบัน เมื่อวันที่ 19-22 กุมภาพันธ์ 2558 มีมติให้ยกระดับโครงการในครั้งที่ 3 นี้เป็นการประชุมวิชาการในระดับชาติ เพื่อเป็นเวทีการนำเสนอผลการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับบัณฑิตศึกษา

คณาจารย์และนักวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ทั่วประเทศ เพื่อก่อให้เกิดการสร้าง เครือข่าย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานทางวิชาการอย่างกว้างขวาง

ดังนั้นสาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงรับเป็นเจ้าภาพจัดงานในปี 2559 เพื่อเป็นเวทีในการนำเสนอผลงาน วิชาการให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับบัณฑิตศึกษา คณาจารย์และนักวิจัยทางด้าน มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับชาติ และเกิดการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่าง คณาจารย์และนักศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ให้มีความเข้มแข็งของเครือข่ายทางวิชาการและเกิดความ ยั่งยืนของเครือข่ายต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำวิจัยด้านการจัดการชุมชน เพื่อการ พัฒนาที่ยั่งยืน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษาในระดับชาติ
- 2.2 เพื่อพัฒนาเครือข่ายศึกษา วิจัย และความสัมพันธ์การจัดการชุมชนของคณาจารย์ และ นักศึกษา 3 สถาบัน
- 2.3 เพื่อส่งเสริมและพัฒนากลุ่มวิจัยร่วมระหว่างคณาจารย์ของ 3 สถาบัน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

- 3.1 สร้างเครือข่ายทางวิชาการกับคณาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา จากสถาบันต่าง ๆ
- 3.2 นักศึกษา นักวิจัย และคณาจารย์ได้เรียนรู้องค์ความรู้ และประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการ นำเสนอผลงานวิจัยของแต่ละสถาบัน
- 3.3 คณาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาได้แนวทางในการทำวิจัย หรือความร่วมมือทางด้านวิชาการ ร่วมกันต่อไปในอนาคต

4. รูปแบบการประชุม

- 4.1 การบรรยายพิเศษโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ
- 4.2 การนำเสนอผลงานวิจัยแบบบรรยาย (Oral Presentation) ในห้องประชุมใช้เวลาเรื่องละ 15 นาที และตอบข้อซักถาม 5 นาที
- 4.3 การนำเสนอแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation) ในบริเวณจัดนิทรรศการหน้าห้องประชุม

5. ลักษณะผลงานวิจัยและการเสนอผลงาน

- 5.1 เป็นผลการวิจัยที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว หรืออยู่ระหว่างดำเนินการที่ยังไม่เคยนำผลงาน ดังกล่าวไปนำเสนอการประชุมวิชาการใดๆ มาก่อน
- 5.2 เป็นผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

(การจัดการชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมชุมชน เศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวชุมชน
สุขภาพชุมชน ความมั่นคงทางอาหาร การจัดการสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาคุณภาพชีวิต)

5.3 การนำเสนอผลงานแบบบรรยาย (Oral Presentation) ในที่ประชุมวิชาการ โดยใช้เวลาการ
นำเสนอ 20 นาที (รวมข้อซักถาม) หรือนำเสนอแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation) โดยผู้นำเสนอ
จะต้องประจำที่โปสเตอร์ในช่วงเวลาที่กำหนด

6. วัน เวลา และสถานที่ จัดประชุมวิชาการนำเสนอผลการวิจัย

วันเสาร์ที่ 6 กุมภาพันธ์ 2559 เวลา 8.00 – 17.00 น

สถานที่ : ห้องประชุม อาคาร HB7 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

7. อัตราค่าลงทะเบียน

ประเภทผู้สมัคร	ค่าใช้จ่าย	ระยะเวลา
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา/ อาจารย์/ นักวิจัย /บุคคลทั่วไป	1,200 บาท	ลงทะเบียนระหว่างวันที่ 1 พ.ย.-15 ธ.ค.58
	1,500 บาท	ลงทะเบียนระหว่างวันที่ 15 ธ.ค.58-4 ก.พ.59
นักศึกษาระดับปริญญาตรี	1,200 บาท	ลงทะเบียนระหว่างวันที่ 1 พ.ย.58-4 ก.พ.59

ชำระค่าลงทะเบียน โดยโอนเงินเข้าบัญชี ธนาคารออมสิน สาขามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เลขที่
020149702795 ชื่อบัญชี "โครงการประชุมวิชาการเครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับชาติ ครั้งที่ 1" เมื่อโอนเงินแล้ว กรุณาสแกน (Scan) หลักฐานการโอนเงิน
พร้อมเขียน ชื่อ สกุล (ผู้นำเสนอผลงานวิจัย) ส่งไฟล์ที่สแกนแล้วพร้อมใบสมัครมาที่ Email:
hccmunetwork@gmail.com หรือ หรือถ่ายสำเนาเอกสาร แล้วแฟกซ์ (Fax) มาที่ หมายเลข : 053-
942330 ติดต่อสอบถามที่ โทร 053-943 259 โทรศัพท์เคลื่อนที่ 086-4215470

หมายเหตุ

1. การลงทะเบียนผ่านทาง e-mail จะมีความสมบูรณ์เมื่อผู้สมัครได้โอนเงินมาแล้วเท่านั้น
2. บุคลากรของรัฐเข้าร่วมการประชุมได้โดยไม่ถือเป็นวันลาและมีสิทธิเบิกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ
ได้ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ทั้งนี้เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาแล้ว

8. กำหนดการยื่นใบสมัครและนำเสนอผลงานวิจัย

รายละเอียด	กำหนดการ
ขั้นตอนที่ 1 ผู้นำเสนอผลงานวิจัยสมัครและส่งบทความวิจัย โดย ดำเนินการดังนี้ 1. กรอกข้อมูลผู้นำเสนอผลงานในรูปแบบฟอร์มการสมัครนำเสนอ	บัดนี้ – วันที่ 30 ต.ค. 58

ผลงานวิจัย ออนไลน์ ที่ http://goo.gl/forms/4jYbcOHEQ3 2. ส่งบทความมาที่ hccmunetwork@gmail.com ตามรูปแบบที่กำหนด โดยคู่มืออย่างรูปแบบบทความที่ http://www.human.cmu.ac.th/cms/hc/index.php?contentid=20	
<u>ขั้นตอนที่ 2</u> ประกาศผลการพิจารณา (ตอบรับ/ปฏิเสธ) ทั้งแบบบรรยาย (Oral presentation) และโปสเตอร์ (Poster presentation) โดยแจ้งผลให้ผู้นำเสนอผลงานทางอีเมลล์	วันที่ 15 พ.ย. 58
<u>ขั้นตอนที่ 3</u> ผู้ที่ผ่านการพิจารณาจากขั้นตอนที่ 2 (ทั้งแบบบรรยายหรือแบบโปสเตอร์) ส่งบทความฉบับเต็ม (Full Paper)	ภายในวันที่ 30 พ.ย. 58
<u>ขั้นตอนที่ 4</u> แจ้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทความฉบับเต็มตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแก่ผู้นำเสนอผลงานวิจัย	ภายในวันที่ 15 ธ.ค. 58
<u>ขั้นตอนที่ 5</u> ผู้นำเสนอผลงานวิจัย ส่งไฟล์บทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Full paper) ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (ทั้งแบบบรรยายหรือแบบโปสเตอร์) พร้อมส่งหลักฐานการโอนเงินค่าลงทะเบียนมาที่ hccmunetwork@gmail.com	ภายในวันที่ 15 ม.ค. 59
<u>ขั้นตอนที่ 6</u> ผู้นำเสนอส่งไฟล์สำหรับแบบบรรยาย หรือ ไฟล์นำเสนอแบบโปสเตอร์	ภายในวันที่ 15 ม.ค. 59 (สำหรับแบบโปสเตอร์) ภายในวันที่ 5 ก.พ. 59 (สำหรับแบบบรรยาย)
<u>ขั้นตอนที่ 7</u> ชำระค่าลงทะเบียนสำหรับผู้เข้าร่วมประชุมฯ	วันที่ 15 ธ.ค. 58 ถึง วันที่ 4 ก.พ. 59
<u>ขั้นตอนที่ 8</u> ประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัย	วันที่ 6 ก.พ. 59

หมายเหตุ: ผู้สนใจนำเสนอผลงานวิจัย ให้กรอกใบสมัครได้ที่เว็บไซต์

<http://www.human.cmu.ac.th/cms/hc> ผู้นำเสนอผลงานวิจัยที่ได้รับการพิจารณาให้นำเสนอแบบบรรยาย หรือแบบโปสเตอร์ สามารถเลือกตีพิมพ์ในเอกสารการประชุม (proceeding) หรือไม่ก็ได้ โดยผู้เสนอแบบบรรยายจะต้องทำทุกขั้นตอน ส่วนผู้เสนอแบบโปสเตอร์ที่ไม่ต้องการตีพิมพ์ผลงานใน proceeding ให้ยกเว้นการสมัครในขั้นตอนที่ 3-5

9. การเตรียมบทคัดย่อและบทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่จะนำเสนอในการประชุมวิชาการ

1. บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามรูปแบบที่ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ กำหนด ดูตัวอย่างได้ที่เว็บไซต์ <https://www.human.cmu.ac.th/cms/hc>

2. บทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Full paper) โดยมีความยาว 7-10 หน้ากระดาษ A4 (รวมบทคัดย่อ รูปภาพ ตาราง และเอกสารอ้างอิง) บทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ประกอบไปด้วย บทคัดย่อ บทนำ วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย กิตติกรรมประกาศ และเอกสารอ้างอิง การอ้างอิงให้ใช้ ระบบ APA ดูตัวอย่างได้ที่เว็บไซต์ <https://www.human.cmu.ac.th/cms/hc>

3. ผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่ผู้นำเสนอผลงานได้ปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว จะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เป็น Proceeding ของการประชุม (Flash Drive)

10. การเตรียมนำเสนอ

1. แบบบรรยาย (Oral Presentation)

ให้ผู้นำเสนอผลงานวิจัย ส่งข้อมูลที่จะนำเสนอเป็นไฟล์ Power Point 2010 มาทาง Email : hccmunetwork@gmail.com วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2559 โดยตั้งชื่อไฟล์ ดังนี้ "ชื่อ-สกุล ผู้นำเสนอแบบบรรยาย"

2. แบบโปสเตอร์ (Poster Presentation)

ให้ผู้นำเสนอที่ผ่านการพิจารณาแล้ว จัดเตรียมเนื้อหาบนโปสเตอร์ขนาด 80x120 เซนติเมตร ประกอบไปด้วย บทคัดย่อ บทนำ วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย กิตติกรรมประกาศ และเอกสารอ้างอิง และมีภาพประกอบ ส่งข้อมูลที่จะนำเสนอเป็นไฟล์ Power Point 2010 มาทาง Email: hccmunetwork@gmail.com ภายในวันที่ 15 มกราคม 2559 โดยตั้งชื่อไฟล์ ดังนี้ "ชื่อ-สกุล ผู้นำเสนอแบบโปสเตอร์"

11. จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

คณาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาตรีของ 3 สถาบัน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณาจารย์และนักวิจัย ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 450 คน

12. การพิจารณาคัดเลือกผลงานให้นำเสนอผลงานวิจัย

การพิจารณาคัดเลือกผลงานที่จะได้นำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติ กระทำโดยคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่างๆ หลังจากคณะกรรมการให้ความเห็นชอบเสนอผลงาน (บทคัดย่อ) แล้ว จะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ส่งผลงานทราบ ภายในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2558 ทั้งนี้ผู้ที่ผ่านการพิจารณาตอบรับที่ต้องการตีพิมพ์ผลงานในเอกสารการประชุม

(Proceeding) ซึ่งจัดทำในรูปแบบ Flash drive จะต้องส่งผลงานแบบสมบูรณ์ (Full paper) ภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2558 เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาให้ข้อคิดเห็น จากนั้นผู้ส่งผลงานจะต้องส่งผลงานฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามแบบฟอร์ม (template) ทาง E-mail: hccmunetwork@gmail.com พร้อมหลักฐานการลงทะเบียนเข้าร่วมประชุม ให้เสร็จสิ้น ภายในวันที่ 15 มกราคม 2559 จึงจะได้รับการบรรจุในเอกสารการประชุม

13. เป้าหมายระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ

ผู้เข้าร่วมประชุมฯ อย่างน้อยร้อยละ 80.0 ให้ผลความพึงพอใจอยู่ในระดับดี

14. ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. คณาจารย์สาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. คณาจารย์สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นเจ้าภาพร่วม
3. คณาจารย์สาขาวิชาชุมชนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

คำสั่งคณะกรรมการมนุษยศาสตร์

ที่ 262/2558

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะกรรมการการประชุมวิชาการระดับชาติ โครงการประชุมวิชาการเครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับชาติ ครั้งที่ 1

ด้วยภาควิชามนุษยสัมพันธ์ ร่วมกับคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กำหนดจัดประชุม โครงการประชุมวิชาการเครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับชาติ ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 5 - 8 กุมภาพันธ์ 2559 ณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำวิจัยด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และนักศึกษาระดับปริญญาตรี, โท และเอก และเพื่อพัฒนาเครือข่ายศึกษาวิจัย และความสัมพันธ์การจัดการชุมชนของคณาจารย์ และนักศึกษา 3 สถาบัน

ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินงานโครงการฯ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ คณะมนุษยศาสตร์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2551 ประกอบกับข้อ 6 และข้อ 23 แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าด้วยชื่อตำแหน่ง คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และอำนาจและหน้าที่ของรองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี หัวหน้าส่วนงาน รองหัวหน้าส่วนงาน และตำแหน่งบริหารอื่นในส่วนงานวิชาการและส่วนงานอื่น พ.ศ.2554 ขอแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะกรรมการการประชุมวิชาการระดับชาติ ประกอบด้วยบุคคลตามรายชื่อดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการที่ปรึกษา
  1. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
  2. รองคณบดีฝ่ายบริหาร
  3. รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์
  4. ผู้ช่วยคณบดี

/ 2. คณะกรรมการ .....

2. คณะกรรมการดำเนินการ

1. รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์	ประธานคณะกรรมการ
2. หัวหน้าภาควิชามนุษยสัมพันธ์	รองประธานคณะกรรมการ
3. รองศาสตราจารย์จารุพันธ์ เชาวน์ดี	กรรมการ
4. รองศาสตราจารย์ปรีชา วงศ์ทิพย์	กรรมการ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ ศิขิรัมย์	กรรมการ
6. อาจารย์ ดร.อรยา พรเอี่ยมมงคล	กรรมการ
7. อาจารย์ทรงสุตา ภูส่วง	กรรมการ
8. อาจารย์ทรงพันธ์ ต้นตระกูล	กรรมการ
10. อาจารย์ณภัทร วิตวะกุล	กรรมการ
11. อาจารย์ปรีวิทย์ ไวยาษาชีวะ	กรรมการ
12. นางสาวสุนิมาศ โนรี	กรรมการ
13. เลขานุการคณะมนุษยศาสตร์	กรรมการ
14. หัวหน้างานการเงิน การคลังและพัสดุ	กรรมการ
15. หัวหน้างานนโยบายและแผนและประกันคุณภาพการศึกษา	กรรมการ
16. หัวหน้างานบริการการศึกษาและพัฒนาคุณภาพนักศึกษา	กรรมการ
17. หัวหน้างานบริหารทั่วไป	กรรมการ
18. หัวหน้างานบริหารงานวิจัย บริการวิชาการและวิเทศสัมพันธ์	กรรมการ
19. หัวหน้าหน่วยการเงินและบัญชี	กรรมการ
20. หัวหน้าหน่วยเทคโนโลยีสารสนเทศ	กรรมการ
21. หัวหน้าหน่วยรักษาความปลอดภัยและยานพาหนะ	กรรมการ
22. หัวหน้าหน่วยอาคารสถานที่และสาธารณูปการ	กรรมการ
22. นางสาวรพีพรรณ จรัส	กรรมการ
23. อาจารย์ ดร.ธงชัย ภูวนาถวิจิตร	กรรมการและเลขานุการ
24. นางสาวกัลยา มโนรมย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่

- ควบคุม ดูแลการดำเนินงานประชุม ให้สำเร็จลุล่วง เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- ดำเนินการและประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

/ 2. คณะอนุกรรมการ .....

3. คณะอนุกรรมการฝ่ายพิจารณาบทความ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา สโรบล	ประธานคณะอนุกรรมการ
2. อาจารย์ ดร.ธงชัย ภูวนาถวิจิตร	รองประธานฯ
3. อาจารย์ ดร.อรยา พรเอี่ยมมงคล	อนุกรรมการ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณรงค์ ศิขิรัมย์	อนุกรรมการ
5. อาจารย์ทรงสุตา ภู่ว่าง	อนุกรรมการ

หน้าที่

- รับบทคัดย่อและบทความ
- พิจารณาบทความที่จะนำเสนอในการประชุม
- ประสานงานกับผู้วิพากษ์และผู้เขียนบทความ
- งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

4. คณะอนุกรรมการฝ่ายเอกสาร

1. อาจารย์ทรงสุตา ภู่ว่าง	ประธานคณะอนุกรรมการ
2. อาจารย์ ดร.ธงชัย ภูวนาถวิจิตร	อนุกรรมการ
3. นางสาวกัลยา มโนรมย์	อนุกรรมการ
4. นักศึกษาศาสาวิชาบ้านและชุมชน	อนุกรรมการ

หน้าที่

- รวบรวมบทความที่จะเสนอในการประชุมวิชาการ
- เตรียมเอกสารประกอบการประชุมวิชาการ
- ประสานงานกับผู้วิพากษ์และผู้เขียนบทความ
- ประสานงานกับสำนักพิมพ์
- ประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. คณะอนุกรรมการฝ่ายพิธีการ ฝ่ายสถานที่ และนิทรรศการ

1. รองศาสตราจารย์จารุพันธ์ เซาว์นดี	ประธานคณะอนุกรรมการ
2. อาจารย์ณภัทร วิศวะกุล	อนุกรรมการ
3. อาจารย์ปรีวิทย์ ไททยาชีวะ	อนุกรรมการ
4. นางสาวกัลยา มโนรมย์	อนุกรรมการ
5. นักศึกษาศาสาวิชาบ้านและชุมชน	อนุกรรมการ

หน้าที่

- ดูแลอำนวยความสะดวก การต้อนรับองค์ปาฐก แขกรับเชิญ และผู้เข้าร่วมประชุม

/ - จัดนักศึกษา .....

- จัดนักศึกษาสำหรับช่วยฝ่ายต้อนรับ
- ดูแลจัดการกิจกรรมพิเศษสำหรับแขกรับเชิญ และผู้เข้าร่วมประชุม
- ประสานงานจัดเตรียมสถานที่จัดการประชุม และจัดเตรียมห้องประชุมย่อย
- จัดนิทรรศการ แสดงผลงานวิชาการของคณาจารย์และนักศึกษา
- จัดเตรียมของที่ระลึก สำหรับองค์ปาฐก และวิทยากร และจัดทำสื่อ และถุงสำหรับใส่เอกสารสำหรับผู้เข้าร่วมประชุม
- จัดเตรียมการแสดงต้อนรับ โดยให้นักศึกษาประสานงานกับนักศึกษาอีก 2 สถาบัน
- ประสานงานกับฝ่ายเอกสาร และฝ่ายพิจารณาบทความ
- ประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

6. คณะอนุกรรมการฝ่ายลงทะเบียน และประเมินผล

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ ศิริรัมย์	ประธานคณะอนุกรรมการ
2. อาจารย์ ดร.อรยา พรเอี่ยมมงคล	อนุกรรมการ
3. อาจารย์ทรงพันธ์ ต้นตระกูล	อนุกรรมการ
4. นักศึกษาสาขาวิชาบ้านและชุมชน	อนุกรรมการ

หน้าที่

- รับลงทะเบียนและรับบทความทางอินเทอร์เน็ต
- พิมพ์เอกสารและรับลงทะเบียนในวันประชุม
- จัดทำแบบประเมินและสรุปผลการประเมินหลังเสร็จสิ้นการประชุม
- ประสานงานกับฝ่ายพิจารณาบทความ
- ประสานงานกับฝ่ายการเงิน
- จัดหานักศึกษาช่วยงานการรับลงทะเบียน การเงิน เอกสาร และจัดเตรียมถุงเอกสารสำหรับผู้เข้าประชุม
- ประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

7. คณะอนุกรรมการฝ่ายการเงิน

1. หัวหน้างานการเงินการคลังและพัสดุ	ประธานคณะอนุกรรมการ
2. นางสาวกัลยา มโนรมย์	อนุกรรมการ
3. นางสาวศันติกา ชุ่มอินทจักร์	อนุกรรมการ
4. นางสาวอัญชลี มอญเพชร	อนุกรรมการ

หน้าที่

- รับและเบิกจ่ายเงินที่ใช้ในการประชุม

/ - ทำบัญชีรับ-จ่าย .....

- ทำบัญชีรับ-จ่าย และสรุปผลรายรับ-รายจ่าย
- ประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

8. คณะอนุกรรมการฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและประชาสัมพันธ์

1. อาจารย์ทรงพันธ์ ต้นตระกูล	ประธานคณะอนุกรรมการ
2. หัวหน้าหน่วยเทคโนโลยีสารสนเทศ	อนุกรรมการ
3. บุคลากรหน่วยเทคโนโลยีสารสนเทศ	อนุกรรมการ
4. นายคมกฤษณ์ วงตระกูล	อนุกรรมการ
5. นักศึกษาศาสาวิชาบ้านและชุมชน	อนุกรรมการ

หน้าที่

- อำนวยความสะดวกและจัดเตรียมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่อพ่วง อุปกรณ์
ใส่ทัศนวัสดุ บันทึกเสียง บันทึกภาพ
- ประชาสัมพันธ์การประชุมวิชาการทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ป้ายประกาศ
และเว็บไซต์
- ประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

9. คณะอนุกรรมการฝ่ายยานพาหนะ

1. อาจารย์ ดร.อรยา พรเอี่ยมมงคล	ประธานอนุกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ ศิริรัมย์	อนุกรรมการ
3. หัวหน้าหน่วยรักษาความปลอดภัยและยานพาหนะ	อนุกรรมการ
4. นักศึกษาศาสาวิชาบ้านและชุมชน	อนุกรรมการ

หน้าที่

- จัดเตรียมอำนวยความสะดวกในเรื่องที่เกี่ยวข้องด้านยานพาหนะการรับ-ส่งองค์ปาฐก
วิทยากร และประสานรถเช่าศึกษาดูงาน 3 สถาบัน
- ประสานงานกับทุกฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

10. คณะอนุกรรมการฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม

1. นางสาวสุนีมาศ โนรี	ประธานอนุกรรมการ
2. อาจารย์ ดร.อรยา พรเอี่ยมมงคล	อนุกรรมการ
3. อาจารย์ทรงสุตา ภู่อ่าง	อนุกรรมการ
4. อาจารย์ณภัทร วิศวะกุล	อนุกรรมการ
5. นางสาวรพีพรรณ จรัส	อนุกรรมการ
6. นักศึกษาศาสาวิชาบ้านและชุมชน	อนุกรรมการ

/ หน้าที่ .....

หน้าที่ :

- จัดเตรียมอาหาร และอาหารว่าง
- ประสานงานกับฝ่ายพิธีการ และสถานที่
- ประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

11. คณะอนุกรรมการฝ่ายกิจกรรมนอกสถานที่

1. อาจารย์ทรงพันธ์ ต้นตระกูล	ประธานอนุกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ ศิริรัมย์	อนุกรรมการ
3. อาจารย์ ดร.ธงชัย ภูวนาถวิจิตร	อนุกรรมการ
4. อาจารย์ปรีวิทย์ ไททยาชีวะ	อนุกรรมการ
5. นักศึกษาสาขาวิชาบ้านและชุมชน	อนุกรรมการ

หน้าที่

- ติดต่อประสานงานสถานที่ที่ศึกษาดูงานของ 2 สถาบัน
- ติดต่อประสานที่พักสำหรับผู้เข้าร่วมประชุมจาก 2 สถาบัน
- จัดเตรียมกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง 2 สถาบัน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2558

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สวัสดิ์รักษ์พงศ์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวกัลยา มโนรมย์)

พนักงานปฏิบัติงาน

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชน: กรณีศึกษา การจัดการป่าไม้และน้ำ
ของชุมชนบ้านหนองพลับ อำเภอห้วยหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Natural Resource Management by Community: in Case of Forest and Water Management
in Ban Nong Plub, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province.

ณัฐธิดา ชูมาลัยวงศ์¹, ชฎาพร ชินบุตร¹, มุทิตา ชมพูพันธ์¹, บดินทร์ ฤกษ์ตุลา¹ และกิตติ วิสาร์กาญจน²
Nattida Choomalaiwong¹, Chadapom Chinnabutra¹, Muthita Chomphuphan¹, Bordin Rerktul¹ and Kitti Wisankanchana²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้และน้ำของชุมชนบ้านหนองพลับ อำเภอห้วยหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและสร้างข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิทยาแบบผสม ประกอบด้วย การศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้นำชุมชน ร่วมกับการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำ โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติและการตีความเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วม ทั้งในด้านร่วมรับรู้ข้อมูล ร่วมปรึกษาหารือ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน และร่วมประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และจากผลการสัมภาษณ์ พบข้อจำกัดในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจ การขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง รวมทั้งมีความขัดแย้งในพื้นที่จากการขอสัมปทานโรงโม่หิน จึงมีข้อเสนอแนะให้มีการกำหนดกติกาการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำโดยชุมชนร่วมกัน เพื่อป้องกันความขัดแย้งในอนาคต
คำสำคัญ: ป่าไม้, ทรัพยากรน้ำ, ชุมชน, การมีส่วนร่วม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of public participation in forest and water resources management in Ban Nong Plub, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province 2) to examine the problems and obstacles to provide suggestions for encouraging community participation. This research was mixed methods research, in parts of the qualitative study was conducted by in-depth interview from community leaders. Together with the survey research related to the levels of community participation, using questionnaires to collected data from 100 people sampling sizes. The data were analyzed by statistical and interpreting contents. The results found that the level of community participation is in mid-level in terms of information sharing, consultation, decision-making, collaboration and evaluation. The interviews' results there have been some constraints of that participation including an economic status, the lack of public relations and promotion as well as conflict of crushing plants concession in that area. Therefore, to prevent future conflict, the rules should be set to manage forest and water resources based on community participation.

Keywords: Forest, Water resources, Community, Participation

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

² อาจารย์ ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี 76120

* Corresponding author: e-mail: kitti@ms.su.ac.th, k_tv@yahoo.com Tel. 086-6635323

บทนำ

ปัจจุบัน ปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำได้กลายเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยและยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น โดยเกิดจากสาเหตุสำคัญหลายประการ เช่น การบุกรุกทำลายป่าในพื้นที่ต้นน้ำลำธาร การดำเนินโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐบาล การขาดการจัดการที่ดีส่งผลให้ทรัพยากรป่าไม้และน้ำลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและความสมดุลทางธรรมชาติ และยังนำไปสู่ปัญหาอุทกภัย ปัญหาขาดแคลนน้ำและการแย่งชิงน้ำ การสูญเสีย หน้าที่ดินทำให้สูญเสียความอุดมสมบูรณ์ของดิน ปัญหาการตกตะกอน ปัญหาการตื่นเงินของแหล่งน้ำ และปัญหาสภาพดินฟ้าอากาศแปรปรวน เป็นต้น

บ้านหนองพลับ เป็นหมู่บ้านเล็กๆ หมู่บ้านหนึ่งในตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แต่เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรป่าไม้และน้ำอุดมสมบูรณ์ เพราะเป็นพื้นที่เขตติดต่อกับพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และอุทยานแห่งชาติกุยบุรี ถือเป็นพื้นที่กันชนก่อนถึงแนวเขตป่าอนุรักษ์โดยถูกประกาศให้เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A และ 1B ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าที่ควรสงวนไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารโดยเฉพาะ เนื่องจากมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินได้ง่ายและรุนแรง แต่ในปัจจุบันบ้านหนองพลับต้องประสบกับปัญหาการบุกรุกทำลายป่าไม้ สืบเนื่องจากขยายตัวของชุมชนและกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งจากภายนอกและภายในของชุมชนเอง ในแง่นี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมอนุรักษ์ฟื้นฟู และร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรป่าไม้และน้ำของชุมชนโดยชุมชน จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพลังภายในให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และแหล่งน้ำในชุมชนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ถือเป็นประเด็นสำคัญเนื่องจากประชาชนในพื้นที่ถือได้ว่าเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นแนวคิดหนึ่งที่ถูกนำมาปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน และพบว่าสามารถช่วยแก้ปัญหาและลดความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติทั้งระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชนและระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนท้องถิ่นเดียวกันได้

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำของชุมชนบ้านหนองพลับ โดยมีคำถามสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ คือ บ้านหนองพลับมีความเป็นมาและบริบทชุมชนอย่างไร มีลักษณะและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และน้ำอย่างไร และระดับการมีส่วนร่วมของผู้คนในชุมชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำของชุมชนตนเองในด้านต่างๆ เป็นอย่างไร รวมทั้งมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการดังกล่าวอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและบริบทชุมชน ลักษณะการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร และกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำ ในพื้นที่ หมู่ที่ 2 บ้านหนองพลับ ตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำในด้านต่างๆ
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำของชุมชนบ้านหนองพลับ

วิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชน : กรณีศึกษา การจัดการป่าไม้ และน้ำของชุมชนบ้านหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ประกอบด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพและการศึกษาเชิงปริมาณ ดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีลักษณะเป็นตัวอย่างที่ไม่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (Nonprobability sampling) ได้แก่ กลุ่มผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการของชุมชน จำนวน 10 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ประกอบกับการสังเกตและพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ (Informal Observation) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นลักษณะของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบปลายเปิดและปลายปิดเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากผู้แทนครัวเรือนที่ได้รับการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน จากจำนวนครัวเรือนในชุมชนหนองพลับ จำนวน 718 ครัวเรือน โดยใช้สูตรของ Yamane โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic random sampling) และทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบบสอบถามมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำ ประกอบด้วยคำถาม 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามในประเด็นระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูล 2) การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผน 3) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 4) การมีส่วนร่วมปฏิบัติและดำเนินงาน 5) การมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน และส่วนที่ 3 แบบสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เป็นคำถามแบบปลายเปิด

ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยแจกแบบสอบถามกับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าอยู่ที่ 0.94 ทั้งนี้ถือว่ามีความเชื่อมั่นที่สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้เหมาะสม (เกียรติสุตา ศรีสุข, 2549, หน้า 153)

ในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าในด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตและการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ และข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิในเอกสารต่างๆ สำหรับการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม จะถูกนำมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ ให้คะแนน จัดกลุ่มของข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปผล ดังนี้

- 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS) นำผลที่ได้มานำเสนอข้อมูลในรูปแบบร้อยละ
- 2) ด้านระดับการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจะลงรหัสให้คะแนนตามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีค่าคะแนนเท่ากับ 5, 4, 3, 2, 1 คะแนน ตามลำดับ โดยวิเคราะห์ข้อมูลใน

โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS) นำผลที่ได้มานำเสนอข้อมูลในรูปแบบค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลังจากนั้นจะนำค่าคะแนนเฉลี่ยมาแปลความหมายตามรายละเอียด

ผู้วิจัยศึกษาและพัฒนาเครื่องมือในการเก็บข้อมูล รวบรวมทั้งเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. ความเป็นมาและบริบทชุมชนบ้านหนองพลับ

ชุมชนบ้านหนองพลับ เดิมเป็นพื้นที่ป่ากร้างไม่มีคนอยู่อาศัยมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มกับที่ราบเชิงเขา มีภูเขาน้อยใหญ่สลับกันไปตามพื้นที่ จนเมื่อปี พ.ศ. 2515 ได้มีการจัดสรรที่ดิน ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีความประสงค์ที่จะพัฒนาที่ดินและจัดสรรให้แก่ประชาชนได้ใช้ประโยชน์เพื่อเป็นที่อยู่อาศัย และประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งได้มีประชาชนจากภาคกลางภาคใต้ ในจังหวัด อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่ เกิดเป็นชุมชนเล็กๆ ขึ้น ในชุมชนบ้านหนองพลับแต่เดิมนั้นมีต้นพลับที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก ประกอบกับเป็นพื้นที่ป่า ต้นน้ำที่มีแหล่งน้ำหล่อเลี้ยงชุมชนและชาวบ้านในการดำรงชีวิต ในชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพและองค์กรชุมชนที่สำคัญหลายกลุ่มดังนี้ กลุ่มลับประด ถิ่นผู้สูงอายุ กลุ่มอนุรักษ์หนองพลับ กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครทำดี กลุ่มน้ำดิบ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มธนาคารขยะชุมชน เป็นต้น

2. ลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำ

คนในชุมชนจะมามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม โดยในชุมชนหนองพลับ จะจัดประชุมหมู่บ้านทุกๆ วันที่ 8 ของทุกเดือน แต่ละครัวเรือนจะส่งตัวแทนมาประชุม นอกจากนั้นแล้วคนในชุมชนส่วนมากยังได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น เช่น โครงการปลูกป่า สร้างฝายกักเก็บน้ำ โครงการจัดอบรมการให้ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สถานีควบคุมไฟป่าหนองพลับ-ห้วยสัตว์ใหญ่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และประชาชนบางส่วนเข้ามามีบทบาทแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอต่างๆ ในการจัดการทรัพยากรของชุมชนในเวทีสภาผู้นำ โดยลักษณะการมีส่วนร่วมใน 5 ด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า คนในชุมชนบ้านหนองพลับมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลค่อนข้างมาก โดยมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหลายช่องทาง เช่น การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายประจำหมู่บ้าน ซึ่งจะประกาศข้อมูลข่าวสารต่างๆ และการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ให้คนในชุมชนรับรู้ นอกจากนี้ เทศบาลตำบลหนองพลับและองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับยังทำหน้าที่ช่วยกระจายข้อมูลข่าวสารเรื่องต่างๆ ให้ชาวบ้านได้รับทราบปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ ในชุมชน ดังนั้น ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลจึงอาจถือได้ว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ค่อนข้างสูง อีกทั้งชุมชนยังมีลักษณะชุมชนชนบทขนาดเล็ก มีความเชื่อมโยงกันในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ ทำให้การเข้าถึงหาข้อมูลได้ง่าย แต่ก็ยังพบปัญหาที่ชาวบ้านอาจได้รับข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนมากนัก โดยเฉพาะจากหน่วยงานภาครัฐที่ไม่ได้เปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นแก่ชาวบ้าน เนื่องจากกฎระเบียบข้อบังคับทางราชการที่ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมน้อย

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผน พบว่าชุมชนบ้านหนองพลับมีสภาผู้ของชุมชน เป็นลักษณะประชาคมที่เปิดโอกาสในคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอประเด็นต่างๆ ที่ต้องดำเนินการแก้ปัญหา และเสนอความต้องการของคนในชุมชนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขปัญหาให้ดีขึ้นและเป็นการพัฒนาให้คนในชุมชนเข้ามามี

ส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการส่งตัวแทนชุมชนเข้ามาเข้าร่วมในการประชุม เสนอประเด็นที่เกิดขึ้น วิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการดำเนินการร่วมกัน นำไปสู่การปฏิบัติร่วมกันในชุมชน

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเลือกวิธีการแก้ปัญหา ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเลือกวิธีการแก้ปัญหาของคนในชุมชนบ้านหนองพลับ ส่วนใหญ่จะได้รับอิทธิพลจากผู้นำชุมชนในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ แต่เนื่องจากกิจกรรมหรือโครงการในชุมชนมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนและทรัพยากรของชุมชนมากขึ้น ดังนั้น จึงมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะให้ความสนใจในการเข้าร่วมตัดสินใจมากขึ้นกว่าในอดีต โดยเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง เช่น การขอสัมปทานโรงโม่หิน โดยมีการทำประชาคมตีชอความคิดเห็นจากคนในชุมชนทั้งหมดเพื่อให้คนในพื้นที่ได้ตัดสินใจ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนโดยผ่านการประชุมหมู่บ้าน แต่ก็ยังพบว่ามีปัญหาการดำเนินการขาดความทั่วถึง

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า คนในชุมชนบ้านหนองพลับได้ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องการอนุรักษ์และการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ แต่ยังขาดการวางระบบการจัดการที่ชัดเจนในการปฏิบัติ มีการผลักภาวะในการดูแลในระยะยาวให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดหาเจ้าหน้าที่เข้ามาดูแลบำรุงรักษาป่าไม้ในชุมชน ได้แก่ การร่วมกิจกรรมในการปลูกต้นไม้ ฟื้นฟูป่าไม้ที่เสื่อมโทรมในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอให้มีการจัดโครงการในวันสำคัญขึ้นทุกปีเพื่อเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรในพื้นที่ให้มีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะตั้งงบประมาณจัดสรรให้ดำเนินโครงการปลูกป่า นอกจากการปลูกต้นไม้ในพื้นที่แล้วยังมีการยิงเมล็ดพันธุ์ไม้เพื่อให้มันเติบโตตามธรรมชาติ ซึ่งในการจัดการดูแลและเป็นหน้าที่ของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาช่วยดูแลหลังจากการดำเนินกิจกรรม

นอกจากนี้ ยังพบว่าขณะนี้ชุมชนมีการรณรงค์เพื่ออนุรักษ์เขายอดแดงและการต่อต้านโรงโม่หินที่อยู่ระหว่างการขอสัมปทานในพื้นที่บ้านหนองพลับของบริษัทชลประทานซีเมนต์ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ชาวบ้านเริ่มต้นตัวเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนมากยิ่งขึ้น โดยเกิดกลุ่มอนุรักษ์ในพื้นที่และมีกิจกรรมร่วมกับองค์กรภายนอกชุมชนมากขึ้น เช่น การติดสติ๊กเกอร์และติดป้ายคัดค้านโครงการ การรณรงค์ให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญของทรัพยากรชุมชน การจัดกิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมเพียงการดำเนินการกิจกรรมเท่านั้น ถึงแม้จะมีการติดตามด้านข้อมูลของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นบ้าง แต่ยังไม่ได้มีการติดตามดูแลตรวจสอบอย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอนหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในประเมินผลอย่างชัดเจน

3. ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการเข้ามามีส่วนร่วม

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำในชุมชนมีหลายประการ ทั้งที่เกิดขึ้นในระดับชุมชนจากภายในและภายนอกชุมชนปัญหาที่พบหลายประเด็น คือ คนในพื้นที่ขาดเวลาและองค์ความรู้ ทำให้คนในชุมชนไม่ทราบข้อมูล ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมและไม่กล้าตัดสินใจเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อร้ายแรง เนื่องจากชาวบ้านขาดองค์ความรู้ที่เพียงพอเพื่อนำมาสู่การตัดสินใจของชาวบ้าน ซึ่งเมื่อชาวบ้านไม่ทราบข้อมูล และขาดองค์ความรู้ ทำให้เกิดความกลัวแสดงความคิดเห็นที่ผิด ตัดสินใจผิด จึงทำให้ชาวบ้านไม่กล้าแสดงความคิดเห็น มากนัก นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าวแล้วยังพบว่าในชุมชนไม่มีการวางกติกากหรือ

กฎระเบียบในการใช้ประโยชน์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันที่เป็นรูปธรรม แนวทางในการจัดการยัง
เป็นไปในลักษณะกระบวนการตามธรรมชาติมากกว่าโดยยังไม่มีกำหนดกติกาและกำหนดบทลงโทษโดยชุมชน

4. การสำรวจระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำ

จากการใช้แบบสอบถามในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำของคนใน
ชุมชนบ้านหนองพลับ จำนวน 100 คน ในส่วนของข้อมูลส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ อายุ และระยะเวลาอยู่อาศัย
ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถามได้ผลการเก็บข้อมูลโดยสรุป ดังนี้

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 78 คน และเพศชาย 22 คน

อายุ ผู้วิจัยได้จำแนกระดับอายุของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ

- กลุ่มอายุ 15-25 ปี มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0
- กลุ่มอายุ 26-36 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0
- กลุ่มอายุ 37-47 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0
- กลุ่มอายุ 48-58 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 (มีจำนวนมากที่สุด)
- กลุ่มอายุตั้งแต่ 59 ปีขึ้นไป มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ผู้วิจัยได้ระยะเวลาของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

- ระยะเวลาต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0
- ระยะเวลา 1-5 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0
- ระยะเวลา 6-15 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0
- ระยะเวลา 16 ปีขึ้นไป จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 65.0 (มีจำนวนมากที่สุด)

สำหรับผลการเก็บข้อมูลด้านระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำของประชาชนใน
ชุมชนบ้านหนองพลับทั้ง 5 ด้าน สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ตอบแบบสอบถามหมู่ที่ 2 บ้านหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ (N = 100)

ประเด็น			
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล	3.28	0.82	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือและวางแผน	2.74	0.92	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.72	0.94	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติงาน	2.92	0.88	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล	2.96	0.99	ปานกลาง
ภาพรวม	2.92	0.79	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำของคนในชุมชน บ้านหนองพลับทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยในด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ 3.28 รองลงมาคือด้านการตรวจสอบและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 2.96 ด้านการดำเนินงานและปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 2.92 ด้านการปรึกษาหารือและวางแผน มีค่าเฉลี่ย 2.74 และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 2.72 เมื่อพิจารณาประกอบกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพ อาจสรุปได้ว่าสมาชิกในชุมชนหนองพลับยังมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำไม่มากนัก มีเพียงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและร่วมติดตามการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น

จากการวิเคราะห์ผลข้อมูลเชิงปริมาณประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำอยู่ในระดับปานกลาง และมีความสอดคล้องกัน แต่ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตสำคัญบางประการ ดังนี้

1) ผลข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแตกกระจายออกเป็น 2 กลุ่มอย่างชัดเจน คือ กลุ่มที่ตอบว่ามีส่วนร่วมมากและกลุ่มที่ตอบว่ามีส่วนร่วมน้อยกระจายไปใน 2 ทาง โดยเมื่อพิจารณาจากผลการตอบแบบสอบถามแยกเป็นรายข้อ ทั้งหมดจำนวน 30 ข้อ พบว่าทุกข้อมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากมากกว่า 1.0 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเบี่ยงเบนของการตอบแบบสอบถามค่อนข้างมาก

2) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตและการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการระหว่างการเก็บข้อมูล พบว่า คนในชุมชนบางส่วนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้จากข้อจำกัดหลายด้าน เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ เวลา การขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงให้ผู้คนได้ความเข้าใจในความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ให้ข้อมูลบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือที่จะให้ข้อมูล เนื่องจากในพื้นที่บ้านหนองพลับกำลังมีความขัดแย้งเกี่ยวกับการขอสัมปทานระเบิดหินของบริษัทชลประทานซีเมนต์ (มหาชน) จำกัด ส่งผลให้เกิดความหวาดระแวงว่าจะนำข้อมูลไปใช้

5. การอภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ชุมชนหนองพลับมีลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำในด้านการรับรู้ข้อมูล ด้านการปรึกษาหารือและการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านดำเนินงานและปฏิบัติงาน และด้านการตรวจสอบและประเมินผล โดยพบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และจำนวนของคนที่เข้ามามีส่วนร่วมไม่ได้เรียงตามด้านที่มีลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด โดยจากผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการตรวจสอบและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนยพร คนทน และคณะ (2557) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจกับด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีคะแนนเท่ากัน ทั้งนี้ อาจเกิดจากความแตกต่างของบริบทชุมชนทั้งสอง เนื่องจากชุมชนหนองพลับยังมีความเป็นชุมชนชนบทสูงเป็นชุมชนขนาดเล็กที่มีความสัมพันธ์ของคน ในชุมชนมีลักษณะเป็นแบบเครือญาติ และลักษณะการมีส่วนร่วมเป็นไปในรูปแบบการจัดประชาคม ซึ่งเน้นกระบวนการรับรู้ข้อมูลและวางแผนร่วมกัน ซึ่งแตกต่างจากเทศบาลตำบลปลายบางซึ่งมีความเป็นเมืองมากกว่า ส่งผลให้ลักษณะการมีส่วนร่วมในแง่ของการร่วม

รับรู้ข้อมูลและร่วมวางแผนมีน้อยกว่า แต่ในทางตรงกันข้าม ระดับการมีส่วนร่วมในด้านการ ร่วมในการ ติดตามประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์กลับมีมากกว่า

2. ชุมชนบ้านหนองพลับมีการที่สร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม โดยการให้คนในชุมชนเห็นถึง ปัญหา รวมทั้งการให้รางวัลในบางกิจกรรม นำรางวัลมาเป็นแรงขับเคลื่อนให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งเป็น เงื่อนไขหนึ่งของการสำเร็จในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ อับดุลคอเล็ด เจแต (2557) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนบ้านเกาะสวาด ตำบลไพรวัน อำเภอตากใบจังหวัดนราธิวาส ที่พบว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในชุมชนต่อกระบวนการมี ส่วนร่วมให้เกิดขึ้น ได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้นจะต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะการสร้างแรงจูงใจให้คนใน ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนโดยการใช้ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนเป็นเครื่องมือไปสู่การขับเคลื่อน กิจกรรมอื่นๆ ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนยังคงมีระบบความสัมพันธ์แบบครอบครัวและเครือญาติ และมีการ ชักชวนกันเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องการอนุรักษ์และการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติใน พื้นที่ เช่น การร่วมกิจกรรมในการปลูกต้นไม้ ฟื้นฟู ป่าไม้ที่เสื่อมโทรมในพื้นที่ การยิงเมล็ดพันธุ์ไม้ การทำฝาย ชะลอน้ำ กิจกรรมในการอนุรักษ์น้ำ มีการจัดตั้งกลุ่มดูแลป้องกันไฟป่า และมีความพยายามสร้างกลุ่มเยาวชน อนุรักษ์เกิด โดยมีหลายหน่วยงานให้การสนับสนุนส่งเสริมในการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากร จนกระทั่ง เกิดเป็นกลุ่มอนุรักษ์ชายอดแดงและกลุ่มต่อต้านโรงโม่หิน กลุ่มเยาวชนกลุ่มอาสาทำดี ซึ่งทำกิจกรรมปันจักรยาน เก็บขยะและทำฝายชะลอน้ำ การมีกิจกรรมต่อเนื่องช่วยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนได้เป็นอย่างดี ซึ่ง ความสอดคล้องกับ ศักดิ์สกุล บุญมา (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่องการสร้างความเข้มแข็งโดยชุมชนมีส่วนร่วม บ้านเกาะ พิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ที่ผลการศึกษาพบว่า การสร้างชุมชนเข้มแข็งโดยชุมชนมี ส่วนร่วมในกระบวนการของแต่ละกิจกรรมกลุ่ม มีระบบความสัมพันธ์แบบครอบครัวและเครือญาติทำให้ทุกคนใน ชุมชนมีความรักและความเกรงใจต่อกัน มีการร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆด้วยความเต็มใจ ส่งผลต่อการสร้างการมี ส่วนร่วมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนร่วมกัน ชุมชนมีการเรียนรู้และการสร้างเครือข่าย ทั้งนี้การจัดตั้ง องค์การของชุมชนเพื่อการประกอบอาชีพ การสร้างกลุ่มเยาวชน และกลุ่มเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทำ ให้เกิดเครือข่ายสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยคำนึงฐานทรัพยากรชุมชนเป็นหลัก

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้ง สรุปได้ว่า ชุมชนบ้านหนองพลับชุมชนหนองพลับมีลักษณะการมีส่วนร่วมในการ จัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำในระดับปานกลาง ทั้งในด้านการรับรู้ข้อมูล ด้านการปรึกษาหารือและการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านดำเนินงานและปฏิบัติงาน และด้านการติดตามและประเมินผล โดยผู้นำชุมชนและหน่วยงาน ท้องถิ่นมีการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมอย่างหลากหลาย ทั้งในรูปแบบการจัดประชาคม การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ แต่ พบว่ายังมีข้อจำกัดในการเข้ามามีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ การขาดการ ประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง รวมทั้งมีความขัดแย้งในพื้นที่จากการขอสัมปทานโรงโม่หินที่เข้ามาดำเนินการในชุมชน ซึ่งทำให้คนในชุมชนเริ่มมีการตื่นตัวในเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น มีการรวมตัวกันของ ชาวบ้านในพื้นที่ที่ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนเกิดเป็นกลุ่มอนุรักษ์ชายอดแดงขึ้นโดยเน้นที่การ ปลูกฝังจิตสำนึกและตระหนักทวงแทนทรัพยากรของชุมชน และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน

ทั้งนี้การเข้ามาขอสัมปทานในพื้นที่ทำให้ชุมชนเกิดปัญหาความเข้าใจผิดและมีการสร้างกระแสไม่ให้เกิดใจคนในชุมชนและผู้นำชุมชนด้วยกัน และปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากการความโปร่งใสในการทำประชาคมและการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างไม่ครบถ้วน ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้คนในชุมชนเริ่มหันมาสนใจในเรื่องทรัพยากรป่าไม้และน้ำในชุมชนมากยิ่งขึ้น แต่ชุมชนยังไม่มีจัดการทรัพยากรแบบมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนมากนัก โดยปัจจุบันเริ่มมีแกนนำในการเสนอแนวทางและวางแผนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนมากขึ้น แต่ภายในชุมชนเริ่มมีความขัดแย้งค่อนข้างสูงขึ้นไป ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป จึงควรมีการศึกษาเรื่องการจัดการความขัดแย้งในพื้นที่เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชนและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมที่แท้จริงต่อไป

ข้อเสนอแนะ

- 1) ชุมชนควรมีการกำหนดกฎกติกาการใช้ประโยชน์และการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการใช้องค์การประชาชนดูแลปกป้องรักษา แม้ว่าจะได้รับผลดีในระดับหนึ่งที่น่าพอใจแล้วก็ตาม แต่การขาดกฎระเบียบที่ชัดเจนอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในอนาคตขึ้นได้
- 2) ควรสร้างร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชน ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในลักษณะการจัดประชาคมและการดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายให้เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมกันในการอนุรักษ์ฟื้นฟูใช้ประโยชน์และจัดการกับทรัพยากรป่าไม้และน้ำได้อย่างเหมาะสม
- 3) ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการป่าไม้และน้ำเพิ่มเติม โดยเฉพาะในสิทธิชุมชนและสิทธิในการจัดการทรัพยากร รวมทั้งองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม และอภิปรายหาแนวทางแก้ไขป้องกันอย่างยั่งยืน
- 4) ควรส่งเสริมให้คนในชุมชนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสในการกำหนดประเด็น รวมทั้งการร่วมตัดสินใจและติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- [1] เกียรติสุตา ศรีสุข. (2549). ระเบียบวิธีวิจัย. เชียงใหม่: ครองช่าง.
- [2] กิ่งกร นรินทร์กุล ณ อยุธยา. (2543). แนวคิดและทิศทางการจัดการทรัพยากรในลุ่มน้ำโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน. เชียงใหม่: มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ.
- [3] ธันยพร คนทนและคณะ. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยศิลปากร
- [4] บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2531). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สามเจริญพานิช.
- [5] ไสภรัตน์ จารุสมบัติ. (2551). นโยบายและการจัดการสิ่งแวดล้อม. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์.
- [6] คักดีสกุล บุญมา. (2552). การสร้างความเข้มแข็งโดยชุมชนมีส่วนร่วมบ้านเกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอลำสนวน จังหวัดชุมพร." กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [7] อับดุลคอเล็ด เจะเต. (2557). กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนบ้านเกาะสวาด ตำบลไพรวัน อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ "มหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 5". หน้า 302 -315

[8] อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2542). "สิทธิการเข้าถึงทรัพยากร" ใน ชุดโครงการพลวัตการจัดการทรัพยากร.
กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

